

Ima vsak četrtlet in vsa poštnina vred all v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 din., za leto 16 din., četrt leta 8 din. Izven Jugoslavije 64 din. Naročnina se pošlje na upravništvo "Slovenski Gospodar" v Mariboru, Koroska cesta 5. Če se dopišlje do oddelka, naročnina se plačuje v naprej. Telefon Interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-30 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Kuki pisli se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprekljive reklamacije so pošiljati prosto. Čekovni račun pošiljamo uradno Ljubljano št. 10.005. Telefon Interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

47. številka.

MARIBOR, dne 20. novembra 1924.

58. letnik.

Kdo bo zmagal?

Dve državi sta v Evropi, kjer se sedaj vršijo volitve v državni zbor, in ti državi sta Nemčija in naša država. Na Angleškem se so izvršile volitve 29. oktobra ter so končale z veliko zmago konservativcev, kateri so dobili celo več ko dve tretjini vseh poslaniških mandator. Popolno poražena je bila stranka angleških liberalcev, delavska stranka pa je bila znatno oslabiljena. Volilni boj v Nemčiji se vrši okoli vprašanja, ali in koliko vojne odškodnine naj plača Nemčija in kako se naj svota, ki jo bo plačala Nemčija, potom davkov in dajatev porazdeli na državljane, prebivajoče v državi. V ospredju je vprašanje Dawesovega načrta. Kakor znano, je bila letošnje poletje konferenca v Londonu, katere so se poleg Angležev, Francozov, Belgijcev in Italijanov udeležili tudi Nemci. Na tej konferenci je bil sprejet načrt o odškodnini in njenemu izplačilu, ki ga je izdelal general Dawes, sedanjí podpredsednik Zedinjenih držav Severne Amerike. Tudi nemški kancler dr. Marx je v imenu nemške vlade sprejel Dawesov načrt. Okoli tega načrta se sedaj suče volilni boj v Nemčiji. Nemški nacionalci, ki še vedno sanjajo o Bismarckovi in Viljemovi veliki Nemčiji ter razpihavajo po Nemškem nemškonacionalne strasti, niso prijatelji tega načrta. Upati je, da se bo nemško ljudstvo pri teh volitvah v večji meri kakor pri prejšnjih izjavilo za tiste stranke, ki sprejemajo Dawesov načrt ter hočejo nemško politiko voditi v smeri miroljubnosti in sporazuma z drugimi evropskimi državami.

V naši državi pa se volilni boj vodi okoli vprašanja, kako naj se država uredi, da bodo z njo zadovoljni ne sam Srbi, marveč tudi Hrvati in Slovenci.

Dva tabora si stojita nasproti na volilnem bojišču: tabor centralizma in hegemonizma (nadvlasti) in tabor sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, poštenosti, zakonitosti in reda. Kateri izmed teh dveh taborov bo zmagal?

Na Martinovo je imel v Ljubljani na zborovanju samostalne radikalne stranke neizvoljeni minister dr. Gregor Žerjav govor, v katerem je izjavil v preoškem svojem duhu: »Narodni blok (Pašič-Pribičevićeva klika) bo zmagal, gotovo bo dobil večino. Mi stojimo pred dolgoletno stalno vlado narodnega bloka.«

Iz Žerjava je kajpada govorila samo želja, da bi on in njegovi samostalni demokrati v Sloveniji prišli do mandatov. Pri volitvah leta 1923 si demokratje na Slovenskem štajerskem niso mogli kljub največjim naporom in stroškom priboriti niti enega mandata, istotako ne po deželi na Kranjskem, edino v Ljubljani se jim je posrečilo s pomočjo starih naprednjakov priti do enega mandata. Ako torej dr. Žerjav napoveduje

znago Pašič-Pribičevićeve klike, je to samo želja in prošnja samostalnih demokratov za mandat v Sloveniji. Dr. Žerjav je menda sam preverjen, da mandata v Sloveniji ne dobi. Ako torej zaupa na zmago narodnega bloka v državi in ako se hoče udeležiti te »velike« zmage, bo moral kandidirati kje na Balkanu. Priporočamo mu pokrajino ob albanski meji, ki bo najbolj pripravna za njegovo politiko in njena korumpirana in nasilna sredstva. Za slovensko ljudstvo in njegov blagobit mu itak nič ni mar, ampak je prešinjen mržnje do slovenskega ljudstva, zato bi bilo najboljšje, da ostavi Slovenijo ter svojo politično bodočnost išče kje na Balkanu. Ako so Srbi in Slovenci narodno eno, je itak vseeno, ali deluje v Sloveniji ali ob albanski meji. Tako bi dr. Žerjav na svoji osebi praktično dokazal, da je pristaš načela o narodnem edinstvu.

Kako velika ljubezen veže dr. Žerjava na slovensko ljudstvo, je zopet dejansko pokazal s tem, da je dosegel ukinjenje 40 odstot. popusta prevoznine na železnicah za žito in moko za Slovenijo. Slovenija ne pridela dovolj žita za svoje prebivalce. To velja zlasti za sledeče leto, ko vsled slabe letine in različnih ujim vlada precejšnje pomanjkanje ter bo treba dosti hrane uvesti. V to svrhu je prejšnji železniški minister Sušnik dovolil 40 odstot. znižanje voznine za Slovenijo, in to za 5000 vagonov žita, odnosno moke. Dobavo in razdelitev žita in moke so prevzeli Zadrugi zvezi v Ljubljani in Celju in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani, vsaka primerno številu zadrug, ki so v njej včlanjene. Tako je bila dana možnost, da se cena žitu in moki zniža, kar bi bila jaka pomoč za ubožne sloje in siromašne ljudi, ki bi dobivali žito ali moko vsaj za 4 odstot. bolj po ceni. Dosedaj je prišlo v Slovenijo samo 20 vagonov hrane po znižani voznini in že se je pojavil padec cen na žitni borzi v Ljubljani in ljudje so kupili hrano za pol do ene krone ceneje ko prej.

Ta ugodnost, ki so jo začeli uživati siromašnejši sloji v Sloveniji, pa ni našla odobrenja slovenskega rodoljuba dr. Žerjava in njegovih samostalnih demokratov. Začeli so podlo gonjo za neredno ministru Sušnika in niso mirovali, dokler ni sedanjí radikalski železniški minister Andra Stanič prekljal 40 odstot. popusta prevoznine za žito in moko za Slovenijo. Minister Grega Žerjav ima toliko plače, da lahko imenitno živi. Kaj njemu mar, ako siromaki v Sloveniji stradajo! Ali ni torej upravičena želja, da naj g. dr. Žerjav, ki je Slovenec že dovolj osrečil s svojim »zlatim« sreem, s svoje dobrotljivostjo v bodoče osrečuje kakšno balkansko pokrajino?!

Takšni ljudje, kakor so Žerjav, Pribičević in Pašič so torej predstavniki in voditelji narodnega bloka. Poslanci Slovenske ljudske stranke jih v svojem zna-

nem proglasu na slovensko ljudstvo po vsej pravici imenujejo tri zle duhove naše države.

Ti zli duhovi se trudijo s slabimi sredstvi, da pridejo do zmage. Slab duh pozna samo slaba sredstva. Sredstva, kojih se bodo ti trije zli duhi poslužili, so podkupovanje in nasilje. Da bi mogli vršiti nasilje, odstavljajo in prestavljajo dobre in častite uradnike in nameščence, ki hočejo državi služiti ne pa pokvarjeni Pašič-Pribičevićevi kliki, ter nastavljajo svoje pokorne sluga. Da bi se mogle volitve vršiti po njihovih zlobni nameri, hočejo 300 slovenskih orožnikov prestaviti v Srbijo, z balkanskimi orožniki pa osrečiti naše kraje.

Kar se pa tiče podkupovanja, si je Pašič-Pribičevićeva klika že oskrbela denar. Beograjski listi poročajo, da je finančni minister Stojadinović zadnje dni iz Narodne banke dvignil 2 milijona dolarjev Blerovega posojila za zidanje in popravo železnic ter jih izročil voditeljem radikalov, posebno znanemu korupcionistu prejšnjemu ministru dr. Lazi Markoviču. O tem poroča beograjski list »Pravda« to-le: »Režim korupcionistov in roparjev državnega premoženja začelja izpraznjevati zadnje denarne zaloge, ki jih ima država na razpolago. Ostanke Blerovega posojila, ki jih je Davidovičeva vlada naložila v Narodni banki v višini 2 milijonov dolarjev, so bili (kakor vse posojilo) določeni za popravo mostov, potov in železnic. Pogodba o posojilu se tako glasi, da se mora denar porabiti v ta namen. Ta vlada, ki rabi denarja za fabriciranje poslancev, začelja z najhujšo korupcijo. Njo prav nič ne briga, da se s tem ubija kredit države, kajti nihče ji ne bo več hotel dati posojila, ker se ne popravljajo niti ceste, niti pota, niti železnice. Vlada gleda samo na eno, da napolni volilne fonde. Takemu ropanju državne blagajne in nezakonitostim se mora narediti konec. Vprašanje je samo, če je v naši državi sploh kak državljan, ki bi s svojim glasovanjem tako tatvino odobril.«

S takimi sredstvi hoče zmagati narodni blok. Za celo državo bi bila ogromna nesreča, ako bi se to zgodilo. To se ne sme zgoditi in tudi se ne bo zgodilo. Zmagale bodo stranke narodnega sporazuma, zakonitosti, reda in poštenosti. V Sloveniji bo zmagala Slovenska ljudska stranka tako sijajno in še sijajnejše, kakor pred dvema letoma. Za to zmago na delo!

Slovenski republikanec.

»Avtonomist« je v svoji 45. številki še nosil glavo pokoncu kot »Avtonomist«, v 46. številki pa si je nataknil novo glavo kot »Slovenski Republikanec«. S tem je bila tudi sneta glava slovenski samostojnosti, ker

Ves dan, kar ga jim je ostalo, so iskali, pa mrak je legel na džunglo in vrniti so se morali domov, ne da bi bili le samo dognali, kam so odpeljali črnci Ino, — če so vobče črnci bili. Tema se je delala, ko so prišli do obrežja.

Zalostna, pobita in obupana družba je sedela tisto noč v nemi, tihí kočí. Nobeden ni govoril, vsak je molče predel nit svoje domišljije in ugibal o Inini nesrečni usodi. Tiho so zrlí v plapajoči ogenj, drug drugega ni pogledal, skrivali so svoje misli.

Končno je profesor Porter pretrgal moreči molk.

Pa njegov glas ni bil več glas suhoparnega, sitnega učenjaka, ki govori o odročnih, nepoznanih rečeh. Odločnost, pripravljena na najhujše, je donela iz njegovega glasa, pa tudi nepopisna žalost in potrnost, ki jo more roditi le brezupna izguba najdražjega bitja.

»Legel bom«, je pravil stari gospod, »in poskusil da zaspim. Jutri zarana pa vstanem in vzamem živeža, kolikor ga bom mogel nesti, in pojdem iskat svojo Ino. Ne vrnem se brez nje —.«

Kakor oster nož je rezal njegov glas v srce vsem. Nobeden mu ni odgovoril, vsak je razumel nesrečnega očeta, — da se nikdar več ne bo vrnil iz džungle.

Po dolgem molku je vstal Clayton, rahlo položil roko starcu na upognjeno ramo in dejal:

»Jaz pojdem z vami!«

»Vedel sem, da se bode te ponudili, — vedel sem, da želiš iti z menoj, Clayton! Pa nikar ne!

Ine je izven človeške pomoči. Pojdem, da umrem, kjer je moje dete umrlo —. Isto drevje naj šepče nad njenim in nad mojim grobom, isto listje naj krije najini trupli —. V življenju se nisva nikdar ločila, tudi v smrti se ne bova —.

Ne! Sam pojdem! Moja hčerka je bila, moja edinica —. Edina ljubezen, ki sem jo še imel na svetu —.«

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

33

Clayton je prihitel sem od zaliva, po obrežju sta pridirjala profesor Porter z vihrajočimi kraki svoje dolge suknje in gospod Filander, vsa zasopihana. Že od daleč so si klicali drug drugemu celo kopo razburjenih in vznemirjenih vprašanj.

Vsi hkrati so planili v kočó.

Pa kočó je bila prazna in tiha. Ine in Barbe ni bilo nikjer —.

Za trenutek so se gledali vsi trije nemi in prestrašeni. Nato pa je Clayton, najmlajši in najpodjetnejši med njimi, kratko in odločno dejal:

»V gozdi! Pojdimo jo iskati!«

Urnih korakov so vrdli v džunglo in klicali Ino na ves glas. Razšli so se, pa se spet zvalili skupaj, goščava je odmevala od klicanja.

Zaman —. Nihče se ni oglasil.

Po dolgem polurnem iskanju je končno Clayton čisto slučajno naletel na Barbo. Na tleh je ležala, ni se genila. Misli je, da je mrtva.

Sklonil se je, ji otipal žilo, pogledal, če bi bila morebiti kje ranjena, in poslušal, ali ji še bije srce.

Se je bila živa. Močno jo je stresel.

»Barba —!« ji je kričal na uho, »Barba, za Bžj voljo, kje je Ine —? Kaj se je zgodilo —? Barba —!«

Počasi je odprla svoje velike plašne oči, pa jih koj spet zaprla.

»O vsi dobri duhovi —!« je kričnila in se iznova onesvestila.

V tem sta prišla bliže profesor Porter in gospod Filander.

»Kaj naj storimo —?« je vprašal stari gospod profesor ves potr in obupan. »Kod naj iščemo —? O Bog, — saj vendar ne boš vzel od mene mojega ljubega otroka na tak strašen način —!«

»Najprvo moramo zbuditi Barbo!« je odločil Clayton. »Brez dvoma sta bili do zadnjega obe skupaj, kakor vse kaže. Edina Barba nam more povedati, kaj se je zgodilo z Ino. — Barba!« jo je tresel na vso moč.

»O vsi dobri duhovi —!« je stokala Barba z zaprtimi očmi. »Nočem vas videti, vi črni peklenščeki —! Pustite me da umrjem!«

»Barba —! Odpri vendar oči! Mi smo, tvoji prijatelji —! Nobenih peklenščekov ni blizu! Odpri oči in povej nam, kje je Ine!«

Tedaj je Barba odprla oči.

»O vsi dob —!«

»Kje je .ne, to nam povej!« jo je prekinil Clayton.

»Kaj se je zgodilo?«

»Ali ni gospodične Ine tukaj —?« se je prestrašila Barba. Neverjetno naglo se je vzravnala in sedla, vkljub sv. jim težkim kilogramom. »O dobri Bog —! Sedaj se spominjam —! Seboj so jo vlekli —!«

»Kdo —?« je kričnil stari gospod profesor.

»Sami strašni črni peklenščeki —!«

»Črnci —?«

Možje so se spogledali in Clayton se je nemudoma lotil iskanja. S sklonjenim hrbtom je hodil po goščavi ter gledal po tleh in po grmičju. Res je našel poteptano travo in polomljene veje, toda premalo je bil šolan v branju sledov, druga mu niso povedali, ko da so tod hodila živa bitja, zaman pa je ugibal, kdo je bil in kaj se je zgodilo.